

Jogszabályi változások

A kötet összeállításának ideje alatt a kormányváltás következtében több jogszabály- és törvénymódosítás történt, amely néhány – főként a nemek egyenlősége a munkaerőpiacon, az adó- és társadalombiztosítási rendszerben, illetve a gyermekgondozási ellátások témakörével foglalkozó – tanulmány elemzési kontextusát is érinti. Ezért fontosnak tartjuk, hogy ezekre a módosításokra külön is felhívjuk Olvasóink figyelmét. Ezzel a szándékkal készült az itt közre adott rövid pontokba szedett összefoglaló a jogszabályi háttér 2010. második felében történt változásairól.

1. Munkaerőpiac, foglalkoztatás

1. 2011-ben új közfoglalkoztatási program lépett életbe. A *Nemzeti Közfoglalkoztatás Programja* 200 ezer fő bevonását célozza.

Az idei évtől megszűnt a *rendelkezésre állási támogatás*, s ennek helyébe a *bérpótló juttatás* lépett, melynek összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegével (jelenleg 28 500 Ft) azonos. A bérpótló juttatást 20%-os önrésszel az önkormányzatok folyósítják az aktív korú, munkaképes – munkában nem lévő és a foglalkoztatási törvény alapján járó ellátásokat (pl. munkanélküli járadék) már kimerített – rászorulóknak. A juttatásra jogosultakkal szembeni elvárások azonban a következők: a felajánlott munkát képzettségétől függetlenül el kell vállalni; 2011-ben legalább 30 nap munkaviszonyt kell igazolni, s rendezett lakókörnyezettel kell rendelkezni annak, aki 2012-ben továbbra is szeretne részesülni az ellátásban. A 30 napos munkaviszonyt azonban ki lehet váltani azzal, ha valaki hat hónapig munkaerő-piaci képzésben, programban vesz részt. Bővült a közfoglalkoztatásban részesülők köre is.

Az országos és az önkormányzatok közmunkaprogramjai mellett támogatják a vállalkozók közmunka igényeit is. 2011. januárjától a cégek – ha hátrányos helyzetű munkanélkülit szeretnének foglalkoztatni vállalkozásukban – a bruttó bér és járulék 70%-át kaphatják meg támogatásként maximum 8 hónapos időtartamra, amihez 4 hónapos továbbfoglalkoztatási kötelezettség társul.

Az önkormányzatok a részmunkaidős közmunka iránti igényüket egyszerűsített pályázat keretében nyújthatják be a munkaügyi kirendeltségre. A támogatás 95%-os, de feltétel, hogy a kiközvetítetteket kell foglalkoztatni¹.

¹ Forrás: Czomba Sándor Közfoglalkoztatás 2011 c. előadása (elhangzott: Szolnok, 2010. okt. 26.).

2. A kormány a *nők foglalkoztatási esélyeit* kívánja bővíteni azzal, hogy a számukra *részmunkaidős állást* kínáló munkaadóknak 2011-től 27% helyett csak 20%-os társadalombiztosítási járulékot kell fizetniük.

2. 2011. évi adó- és járuléktörvény-módosítások (Kihirdetve: 2010. november 19.)

1. 2011. január 1-jétől bevezették az egykulcsos, egységesen 16%-os személyi jövedelemadót.

2. Bevezetésre került a *családi adózás*. Témánk szempontjából a legfontosabb változás az, hogy a törvény az első gyermek vállalását is támogató, jövedelemkorláthoz nem kötött *családi kedvezményt* vezet be. A családi kedvezmény 2011-ben nem az adóból, hanem az adóalapból vonható le. Az összevont adóalapból egy és két eltartott esetén 62 500 Ft-ot, három eltartottól 206 250 Ft-ot lehet – eltartottanként – havonta levonni.

Ez az első két gyermek után havi nettó 10 000 Ft, a három- vagy többgyermekeseknél gyermekenként 33 000 Ft támogatást jelent. A családi kedvezmény megosztható a házaspárok, illetve élettársak között.

3. Visszahelyezték a kedvezményesen adózó béren kívüli juttatások közé az *iskolarendszerű képzést*, amit a munkáltató átvállalhat a minimálbér két és félszeresét meg nem haladó összegben.

3. Gyermekgondozási juttatások (gyes, gyed, gyet)

Az egyes szociális, gyermekvédelmi, családtámogatási, fogyatékosügyi és foglalkoztatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXXI. törvénynek a családtámogatási törvényt módosító rendelkezései alapján:

1. A *gyermekgondozási segély (gyes)* ismét a gyermek hároméves koráig jár.

A törvényjavaslat visszamenőleg állítja vissza a gyes folyósítás hosszát, így a 2010. április 30-a után született gyermekek szülei is a gyermek hároméves koráig vehetik igénybe ezt a családtámogatási ellátást. Ikergyermekek esetében továbbra is a tankötelessé válás évének végéig, a tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermekek esetében 10 éves korig folyósítható a gyermekgondozási segély.

2. Változik a gyes melletti munkavégzés szabályozása is.

A gyesben részesülő szülő 2011-től kereső tevékenységet

- a gyermek egyéves koráig nem folytathat;
- a gyermek egyéves kora után *heti 30 órát meg nem haladó* időtartamban folytathat; vagy
- időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés az otthonában történik.

Jogsabályi változások

A tartósan beteg vagy *súlyosan fogyatékos gyermekek szülei* a gyermek egyéves kora után időkorlátozás nélkül folytathatnak keresőtevékenységet.

*Ikergyermek*ek esetében a gyermekek egyéves kora után szintén időkorlátozás nélkül folytatható keresőtevékenység azzal a feltétellel, hogy a gyermekgondozási segélyben részesülő személy keresőtevékenység folytatása esetén csak egy gyermek után jogosult gyermekgondozási segélyre. Ez azért kell kiemelni, mert *az ikergyermeket nevelőknél a gyermekek számától függően változik a gyes összege*: a hármas ikrek esetében a gyes összege az öregségi nyugdíjminimum háromszorosa (85 500 Ft/hó), a négyes ikreknél négyszerese (114 000 Ft/hó), ötös ikreknél ötszöröse (142 500 Ft/hó), hatos ikreknél hatszorosa (171 000 Ft/hó).

A gyes mellett folytatható keresőtevékenység szabályainak változásával összhangban módosul a *nagyszülő* gyes melletti keresőtevékenységének szabályozása is. A nagyszülő keresőtevékenységet a gyermek harmadik életének betöltését követően, heti 30 órát meg nem haladó időtartamban folytathat. Otthon végzett munka esetén nincs időkorlátja a keresőtevékenység folytatásának. Fontos kiemelni, hogy a nagyszülő gyesre történő jogosultságát nem befolyásolja az, hogy a szülő munkaidéje a heti 30 órát meghaladja-e, vagy sem. *Így a nagyszülő akkor is jogosult gyermekgondozási segélyre, feltéve, ha a többi jogosultsági feltétellel rendelkezik, amennyiben a szülő teljes munkaidőben dolgozik.*

3. A gyes bruttó összegéből 10% nyugdíjjárulékot vonnak, amely *teljes szolgáltatási időnek minősül*. Előnyös azoknak, akik tartósan munkanélküliek, vagy azon keresőtevékenységet folytatók számára, akiknek részmunkaidős munkabérük a minimálbért nem éri el, a nyugdíjjogosultságuk megállapításánál, a gyesen töltött évek gyarapítják a szolgáltatási időt.

Saját jogú *nyugdíjban*, valamint a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, özvegyi nyugdíjban részesülő személytől csak akkor vonják a járulékot, ha azt külön kéri (nyilatkozik a folyósító szervnél).

4. A gyermekgondozási segély folyósítási idejének visszaállításával összhangban a *gyermeknevelési támogatás (gyet)* újra a gyermek hároméves korától nyolcéves koráig jár. A gyetben részesülő személy szintén heti 30 órát meg nem haladó időtartamban folytathat keresőtevékenységet, vagy ha a munkavégzés otthonában történik, akkor időkorlátozás nélkül.

A fenti törvény alapján a gyermekgondozási segélyben részesülő szülőnek döntenie kell arról, hogy a heti munkaidőkeretét közös megegyezéssel a törvényjavaslatnak megfelelően módosítja-e, vagy le kell mondania az ellátás folyósításáról. A 2010. december 31-én kereső tevékenységet folytató, gyermekgondozási segélyben részesülő személy a gyermekgondozási segély folyósítása mellett keresőtevékenységet a 2010. december 31-én hatályos rendelkezéseknek megfelelően (azaz a gyermek életkorától függetlenül időkorlátozás nélkül) még 2011. március 31-éig folytathat.

4. Nyugdíjasok, nyugdíjak

2010. december 20-án fogadta el a Parlament a nők kedvezményes nyugdíjba vonulásával kapcsolatos törvényt (*A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény módosítása*).

- Eszerint öregségi teljes nyugdíjra életkorától függetlenül jogosult az a nő is, aki
- legalább 40 év jogosultsági idővel rendelkezik, és
 - azon a napon, amelytől kezdődően az öregségi teljes nyugdíjat megállapítják, biztosítással járó jogviszonyban nem áll.

Jogosultsági időnek minősül a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal, valamint a terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban és a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel megállapított ápolási díjban eltöltött idővel szerzett szolgálati idő.

Az öregségi teljes nyugdíj azonban *nem állapítható meg*, ha a kereső tevékenységgel járó biztosítási, vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett szolgálati idő nem éri el a 32 évet, olyan nő esetén pedig, akinek a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel ápolási díjat állapítottak meg, a 30 évet. Ez az előírt jogosultsági idő – ha a jogosult a saját háztartásában öt gyermeket nevelt – egy évvel, minden további gyermek esetén további egy-egy évvel, de összesen legfeljebb hét évvel csökken.

A társadalombiztosítás részére fizetendő *nyugdíjjárulék* mértéke 9,5%-ról 10%-ra emelkedett.